

1772.

1. Heinitz, Christophorus Gold: *De forma imperii Rom. Germ.*
2. Heuffeld, Dr. Augustus: *De iustitia paenitentiae Augustiniana
praesertim in crimine furti periculoso et tertio secun-
dam constitutionem Carolinam et ius Hamburgense.*
3. Heuffeld, Dr. Augustus: *De transmissione juris suc-
cedendi antecessoris morte non delati.*
4. Reichardt, Dr. Aug: *De nomine Augustinae confessionis
a d'ictorum, secundum Art. VIII instr. pac. Omburg. pro-
testantibus non communis, sed Lutheranae propriae.*
5. Schmidt, Joach. Erdm: *De confirmatione Divisionum
Illustrium partim necessaria, partim proficua. 2. Aufl.*
6. Schmidt, Joach. Erdm. am, Ord. Zel. Decanus: *Programma:
de episcopis villanis a Carlo M. prohibitis, quo
Nicolaus Gerhardt Fegge disputatis in ang. inditetur*
7. Schmidt, Joach. Erdm., Ord. Zel. Decanus: *De verbo
Augustinae confessionis a d'ictorum nomine et vocabu-
lum inter illas § 1 Art 7 1. P. O., quo programmate
Dr. Gotthard Grapin . . . Disputationem in ang. . . indit.*

1772.

8. Walchius, Cor. Frid., Ord. jus. Decanus: De pace domes-
tica. Singularia Germanorum instituta. Programma, quo
Dr. Boen. Christoph. Sichmanni solenniter Reputatio
indicit.
9. Walchius, Cor. Fridricus: De reliquis communio-
num bonorum inter conjuges Brunsvicensis.
10. Walchius, Corollus Fridricus: De transitu querelae
inofficiorum testamenti ad heredes.

1773.

1. Schmidtius, Dr. Ludovicus: Jurconsult. vel. ord. decanus:
Programma: De remediis juris, quae alteri instituti
propter legitimam competunt, Dr. Christiani Cor-
Frühlinger. . . Dissertationi in ang. . . praemissam
2. Walchius, Corollus Fridricus: De usuraria prae-
sente sollicitudine

1773

3. Walchius, Carolus Fredericus: De condonatio successione
fundamento in Germania
4. Walchius, Carolus Fredericus: De Discrimine bonorum
uxoriorum jure Rostochiensis part I. tit. 551. sub.
lato

1774

1. Harentien, Paulus Huner: De separatione a thoro
et mensa.
2. Walchius, Carolus Fredericus: De privilegio medicorum
creditorum in concursu.
3. Walchius, Carolus Fredericus: De testamentariis hereditatis
forma statutis in Hamburgensibus prescripta.

1/1

8

9

10

11

1

2

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

#

Publ. num. 9
1782/1

DE
FORMA IMPERII ROM. GERM.
DISSERTATIO

QVAM
RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DOMINO
CAROLO AUGUSTO

DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE ET WESTPHALIAE, CET.

PRO LOCO

IN AMPLISSIMO PHILOSOPHORVM ORDINE
RITE OBTINENDO

A. D. IX. MARTII MDCCCLXXXII.

PUBLICO ERVDITORVM EXAMINI SVBICIET
CHRISTOPHORVS GOTTL. HEINRICH

HISTOR. PROF. PVBL. ORD.

DEFENDENTE

IO. GODOFR. HASSE

VIMARIENSI

SOC. LAT. IEN. AB EPIST.

IENAE
APVD FICKELSCHERR. HAERED. ET STRANCKMANN.
MDCCCLXXXII.

FORMA IN P. RHOM. GENI

RECTORE UNIVERSITATIS AGENTISSIMO
ET HONORABILISSIMO AC DOMINO

CAROLO AUGUSTO

IN AMPLISSIMO LIBRO CHRONOLOGICO
HIS QUORUM

CHRISTOPHVS GOTTFRIDVS

18. GODOFR. H. H. H.

1811

UNIVERSITÄT HALLÉ
CHRISTOPHVS GOTTFRIDVS

CONSPECTVS.

- § I. *Scriptorum de forma Imperii R. G. dissensio, et aliorum in Imperatorem, aliorum in Status iniquitas.*
- § II. *Dissensionis causae.*
- § III. *Recensentur quorundam de forma Imperii R. G. opiniones.*
- § IV. *Refutatur hypothesis monarchiae illimitatae.*
- § V. *Refellitur opinio de monarchia limitata.*
- § VI. *Forma Imperii Germ. non est aristocratica.*
- § VII. *Imperium R. G. non est systema civitatum.*
- § VIII. *Nostri de Imperii forma sententia.*
- § IX. *Consortium Imperatoris et Statuum Imp. in potestate legislatoria.*

§ X. *Ius belli et pacis, item jus tributorum communicatum*

§ XI. *Potestas judiciaria communicata.*

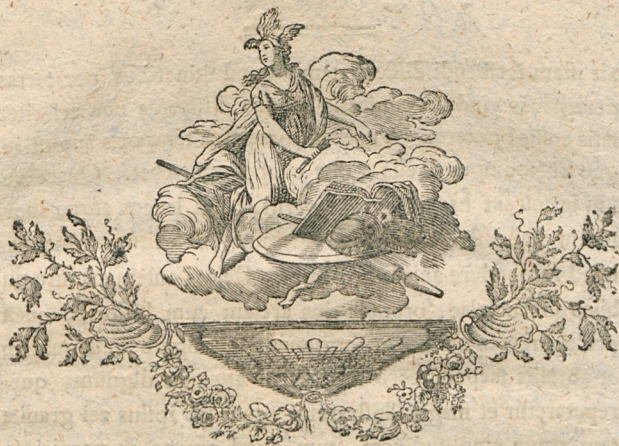
§ XII. *Respondetur ad ea, quae sententiae nostrae adversari videntur.*

§ XIII. *Quo tempore Imperium R. G. desierit esse monarchicum.*

§ XIV. *Vtrum Imperatoris auctoritati per hanc nostram sententiam aliquid detrahatur.*

PRAE-

PRAEFATIO.

Quam exhibeo Vobis, Lectores Benevoli, dissertationem, eam fortasse nunquam conscripserim, nisi auspiciaturo mihi collatum in me munus academicum leges necessitatem imposuissent publice disputandi. Fuit enim longe aliena ab hoc scribendi genere studiorum meorum antea ratio: nec unquam operae multum in exercenda Latinae orationis facultate ponere mihi licuit, quippe alia omnia potius agenti, quam ut vitae academicae animum et studia applicarem. Tum au-

---

xit istam scribendi difficultatem, quod itineribus per terras peregrinas vixdum confectis animus dissipatus non celeriter fatis colligi poterat. Urgebant praeterea temporis angustiae, quo et hoc opus et alia multa confici oportebat. Quare velim ignoscant harum rerum periti, cum leuem atque inornatam hanc scriptiunculam videbunt, si exitum conatibus haud respondere animaduerterint. Delegi autem ex iure publico Germaniae, propter eius arctam cum historia, quam profiteor, cognationem, argumentum vulgare illud quidem, et ab aliis saepenumero tractatum: attamen dignum, quod repeteretur et magis illustraretur, tum ob ipsius rei gravitatem atque amplitudinem, tum quod pravae ac perniciosae doctorum quorundam opiniones de S. R. Imperii monarchia Ordinumque Imperii subiectione magis indies inualescunt. Has igitur opiniones statui denuo modis omnibus oppugnare, et, quid ego de Imperii R. G. forma sentirem, publice proponere. Quibus conatibus ut faueatis, Lectores, et si qua forte displicuerint, ut eorum veniam benigne mihi detis, maiorem in modum a Vobis peto. Valete.

S I.

*Scriptorum de forma Imperii Rom. Germ. discussio,
et aliorum in Imperatorem, aliorum in Sta-
tus iniquitas.*

Vtra obtineat in Imperio Rom. Germ. forma reipublicae, monarchica an aristocratica, multi scriptores nostra et patrum memoria, maximo studio et ingenti saepe animorum contentione, disceptarunt. Est vero ea quaestio prope omnium grauissima, et dignissima, quae tota explicetur ac pertractetur: Nam iuris publici principia necesse est alia eorum esse, qui monarchicum, alia eorum, qui aristocraticum imperium, aut ciuitatum systema propugnant. Quae sententiarum diuersitas quot malorum causa existere queat, nemo prudens rerum aestimator non videt: per hanc enim dissensionem facillime potest euenire, vt aliquid dicatur in iniuriam aut Imperatoris, aut Statuum Imperii. Notissimus ille Austriacaeque domui infensissimus scriptor, Hippolytus a Lapide, seu vero nomine Phil. Bogisl. Chemnitius, principium falsum, quod adoptauerat, de forma Imperii R. G. secutus, multis iniuriis atque contumeliis domum Imperatoriam onerauit. Et Pufendorfius, qui propemodum eadem principia secutus erat, per suum de statu Imperii Germanici libellum, qui ceteroqui multa habet egregia, sed audacius quam pro saeculi eius

more

more dicta, multis largam disceptandi ac declamandi causam dedit, in quibus disceptationibus ac declamationibus illi neque Imperatoris neque Principum auctoritati satis parcere solebant. Schmauffius quidem in Comp. iur. publ. L. I. C. III. § 4. loquitur de *subalterno regimine* Statuum Imperii, hosque appellare audet *Imperatoris subditos*: idemque tulit aegerime, quod in hoc ipsius libro, qui Lipsiae imprimebatur, hunc et similes locos alios, qui Ordinum violarent dignitatem, Rechenbergius censor litura induxerat. At celebris ille Franco-Gallus, multum lectus a nostris, Condillacus, res falsas de Germania tradens plurimas, non dubitat Imperii nostri Status monarchas appellare. Itaque homines docti, falsis vti principiis, falsas atque iniustas de Imperii forma sententias proposuerunt, neglectisque historiae ac legum publicarum monumentis, non quae vera esset, sed quam eorum, quibus addicti erant, vtilitatibus aptiorem esse iudicarent, reipublicae nostrae formam sibi effinxerunt.

§ II.

Dissensionis causae.

Mirum profecto est, in re tam graui, et quae omnis prope scientiae iuris publici primum sit principium, inter doctores non conuenire, praesertim cum iidem exterarum rerum publ. formas videri velint optime cognitae et perspectas habere. Cuius dissensionis causae plures videntur esse: nos tantum praecipuas attingemus. Primum sane forma qua regitur Imperium Rom. Germ., singularis omnino est: nam
hinc

hinc Imperator videtur monarchica pollere auctoritate, illinc Status plurima et maxima supremæ potestatis exercere iura, vt hæreas dubius, vtri parti competere summum imperium dicas. Quare non puto, si res ad veritatem exigatur, Pufendorfium offendisse, qui sub Monzambani persona Germaniam ait esse *irregulare quoddam corpus et fere monstro simile a*). Quod autem addit, *siquidem ad regulas scientiæ civilis exigatur*, ex eo ipso maxime arbitror natam esse istam de Imperii forma dissensionem. Nam cum in ciuitatis alicuius formam doctores inquirerent, studebant eam reuocare ad regulas, quas Aristoteles aliique post eum doctrinæ civilis magistri de rite ordinanda republica excogitarant. A quibus regulis cum Germaniæ nostræ formam abire intelligerent, eam alii irregularem et male concinnatam esse dixerunt: alii, vt Aristotelis famæ consulere, posthabita ratione legum publicarum diuersarumque Imperii nostri mutationum, sibi et aliis persuaferunt, modo monarchicum, modo aristocraticum Germaniæ statum esse. Tum partium quoque studium, pariter ac metus veri dicendi, plurimum videtur auxisse istam sententiarum varietatem. Notæ sunt enim *Cæsarinorum* et *Fürsteneriorum* denominationes: notæ Reinkingii atque Chemnitii sectæ diuersæ. Neque ignotum est, in quibusdam Germaniæ terris eo rem deuenisse, vt nihil ibi neque doce-

ri

n) SEVERIN. DE MONZAMBANO de statu Imperii Germ. C. VI. § 9. p. 340. (edit. Thomaf. Halae 1695. 8.)

B

ri neque imprimi permittatur, nisi quod propriis et praecipuis illarum aut ipsius principis utilitatibus conueniat.

§ III.

Recensentur quorundam de forma Imperii R. G. opiniones.

Age vero dispiciamus, quae sint celebriores de forma reipublicae Germanicae opiniones. Qui pro *monarchia* pugnant, eorum alii hanc *ilimitatam*, alii *limitatam* esse volunt. In illorum numero principem reperimus Reinkingium, qui, adulandi studio ablati, Imperatoris iura et auctoritatem iusto plus effert, pro demonstratione commemorans non solum Danielis de quatuor monarchiis visionem, verum etiam oracula Sibyllina et aliorum vatum gentilium *b*). *Limitatam* monarchiam defendunt Lynkerus *c*), Schilterus *d*), Schmauffius *e*), Haaius *f*), alii, qui suam istam sententiam partim in Institutione

b) REINKINGE de regimine seculari et ecclesiast. L. I. Claff. I. cap. I. p. 6. L. I. Claff. II. cap. I. p. 36. sqq. et cap. II. p. 47. sqq. (Aug. Vindel. 1717. 4.)

c) LYNKER Diff. de forma s. statu Imperii R. G. Ienae 1686. rec. 1699.

d) SCHILTER Instit. iur. publ.

e) SCHMAUSS Comp. iur. publ.

f) DAM. FERD. HAAS de monarchia S. R. I. limitata, Francof. et Lipsi. 1752. 4. edit 2.

tutionibus iuris publici, partim in singularibus eo consilio scriptis libellis probare ac firmare allaborarunt. Qui *aristocraticam* in Germania formam reipubl. obtinere affirmant, inter eos eminent personatus Hippolytus a Lapide, qui, refutata Reinkingii opinione, penes solos Imperii Status rei summam esse contendit, nihil Imperatori praeter simulacra maiestatis relinquens, ita ut eum comparet cum Duce Venetorum g). Nec defuerunt, qui *systema plurium ciuitatum, inaequali foedere iunctarum*, dicerent in Germania locum habere, nullam plane agnoscentes reipublicae unitatem h). Has igitur opiniones, tanquam praecipuas, omiſſis ceteris, iam singulas propius consideremus.

§ IV.

Refutatur hypothesis monarchiae illimitatae.

Nihil tam simile somnio est, quam Reinkingii et sectatorum eius opinio de *monarchia illimitata*. Quomodo enim potuerunt affirmare, per Capitulationis pactiones nihil de-

B 2

trahi

g) HIPPOL. A LAPIDE de ratione status in Imperio R. G. P. I. c. 3. it. c. 18. p. 314. et in Concluf. primae partis p. 318. fq. (Freistad. 1647. 12.)

h) IITIVS in Diff. de habitu territoriorum Germ. et inde veniente totius reip. forma, Lips. 1704. et in Diff. iurid. p. 350. sqq. Etiam Pufendorſius l. c. C. VI. § 9. p. 343. hanc sententiam admittit, at tamen cum restrictione.

trahi Imperatoris maiestati *d*), h. e., vt ipse Reinkingius definit *h*), summae et absolutae eius potestati? Qui si ad ipsius Capitulationis originem attendissent, fieri profecto non potuit, vt tam absurdam hypothese[m] amplecterentur. Nam cum id ageret Maximilianus I., vt se adhuc viuo Carolus nepos Rex Romanorum eligeretur, quo faciliores haberet Electores, qui metu nimiae Carolo tum accrescentis potentiae videbantur esse refragaturi, pollicitus iis est, se passurum, vt candidato proponerent Capitulationem, s. vt illo tempore loquebantur, obligationis notulam, qua ipsorum iuribus ac priuilegijs caueretur. Non successit res tum quidem: sed cum postea, facto interregno, et orta inter Electores graui disceptatione, vtrum Galliae an Hispaniae rex Imperator eligendas esset, finiendi eius dissidii causa omnes Friderico Saxoni Imperium consensu detulissent, isque repudiata ea dignitate, Carolum Hispaniae regem suo suffragio Imperatorem designans, consilium collegis dedisset, vt eum certis legibus adstringerent, et proposita Capitulatione ad Statum iura et priuilegia seruanda obligarent: hanc Friderici sententiam omnes comprobauerunt. Atque ita orta est prima Capitulatio, quae fortasse nunquam existisset, nisi periculum, quod a nimia Caroli potentia Germaniae instare videbatur, eius rei cogitationem tum inieciisset. Nullus igitur Capitulationis alius erat finis, quam vt, lege solemniter facta, Imperator

d) REINKINGK L. I. Class. III. cap. 9. p. 262. sq.

h) L. I. Class. III. cap. 11. p. 253.

rator in exercitio iurium maiestaticorum, quod olim ei liberius compete-
 bat, refringeretur ac limitaretur. Verum prae-
 ter hanc legem etiam aliae sunt, quae terminos constituent
 Imperatoris potestati. Nam in pace Westphalica satis constat
 eam tam modicis regionibus circumscriptam esse, ut ab eo
 tempore nihil fere antiquae monarchiae amplius remansisse
 videatur. Sed quid immoramur in refutandis iis, quibus,
 praeter tot legum publicarum auctoritatem, omnis aeni ad-
 versatur historia ¹⁾? In hac enim oportet plane sit hospes,
 cui Reinkingii eiusque sectatorum doctrina vel paululum
 possit arridere.

§. V.

Refellitur opinio de monarchia limitata.

Maioris momenti esse dicas ea, quae in argumentum
limitatae monarchiae afferri solent. Et sane permultis, maxime
 recentioribus, placet ista sententia, eamque magis indices in-
 valescere videmus. Sed quamquam negari non potest, olim
 i. e. sub Carolingis et Saxonicae stirpis Imperatoribus, mo-
 narchiam restrictam in Germania obtinuisse; nec apparere
 cuiusquam legis publicae aut pacti fundamentalis vestigium,
 quod indicio sit, monarchicum imperium solenniter vquam
 abrogatum fuisse; imo non deesse acta publica Saeculi XV.,
 in quibus Germaniae status expresse dicatur *monarchicus m)*:

B 3

ego

¹⁾ Vid. RÜTTERI Elem. iur. publ. Germ. L. I. C. III. §. 30. seqq.
 (Goetting. 1766. 8.)

^{m)} Consultatio Oratorum Electorum, ubi hi etc. ap. SENCKENBERG.
 in

ego tamen adduci non possum, ut credam, obtinuisse recentiori aeuo et adhuc obtinere in Germania Imperium regium limitatum. Primum enim constat, aucta et amplificata fensim Statuum auctoritate, longe aliam in Germania rerum faciem extitisse, pristinamque monarchiam eo denique reductam esse, ut Ordinum consensus iam necessario debeat in Imperii regimine adhiberi, neque Imperator amplius possit, nisi coniunctim cum Statibus, vlla praecipua maiestatis iura exercere: id quod a nobis infra docebitur pluribus. Ita vero non erat opus aliqua lege, quae difertis verbis monarchicam potestatem abrogaret. Nam ut nullae omnino formarum imperii commutationes per saltum factae videntur: ita in Germania quoque Statuum iuribus et auctoritate minutim crescentibus, ea rerum ciuiliu commutatio pedetentim et gradatim insecuta est, ut iam pridem summum imperium non tam restrictum, quam inter Imperatorem et Status diuisum ⁿ⁾ esse videatur. Sane Carolus V., ut regnandi erat avidissimus, renitebatur, et monarchiam plane moliebatur;

cor-

in select. iur. et hist. T. IV. p. 342. „Nam notum est, — multas lites, multasque diuisiones in Germania et Alemannia exortas esse, vnde ingencia mala exorta sunt, et ferme *Monarchicus Status* ob id contritus est.,,

ⁿ⁾ Diuisum cum dico, id nolim ita intelligi, quasi maiestatem liceat in partes diuidere, ut femissem Imperator, femissem Status habeant: est enim vna semper atque indiuisa maiestas: sed eius exercitium pluribus potest simul et coniunctim competere. Quale offert exemplum non Germania tantum, sed et Magna Britannia.

corruptusque, non correctus, exemplo eius Ferdinandus II. libertatem Germaniae s. Statuum Imperii tollere studebat: sed quam infausto vterque successu, notum est ex historia. Quod autem in actis publicis, de quibus diximus, Germaniae status appellatur *monarchicus*: ad id iamdudum in suo de ratione status Imperii R. G. libro satis apte respondit Chemnitius. „Id lubentissime, inquit, fatemur, recessus Imperii interdum minus accurate, imprimis autem, vbi de plenitudine potestatis, Imperatoris maiestate et dignitate agitur, quoad ipsum Imperatorem, longe magnificentius et speciosius, ac res ipsa requirit, respectu vero Ordinum magis feruenter et demisse loqui, quam auctoritas eorum patitur aut admittit. Sed hoc aut parasitastris istis legistis, Recessuum concinnatoribus, imputandum est, aut communi seculi nostri vitio et deprauato Germanici idiomatis stylo, qui huiusmodi nugamentis ac inanibus cerimoniis titulorumque ampullis ad nauseam vsque secatet o)., Nec videntur Imperii Status ita necessarium iudicasse, vt semper verba tam anxie ponderarent. Erant in *verbis* tanto faciliores, quod *res* ipsa inter eos et Imperatorem optime conueniret. Vtebantur sine dubitatione iis formulis, quae potestatem monarchicam Imperatori tribuere viderentur, quod probe sciebant, se coniunctim cum eo summum ius maiestatis, i. e. potestatem legislatariam, reuera exercere. Cumque isto adhuc aeuo infideret omnium animis quaedam pristinae monarchiae species, tanto minus Imperii Status grauabantur mon-

o) HIPPOL. A LAPIDE P. I. C. VI. Sect. II. p. 102.

monarcham eum appellare, qui olim vere fuisset monarcha, et adhuc esset caput Imperii. Denique ista huius generis eürialia videntur aliquando in actis publicis ideirco adhibita esse, vt apud exteras gentes eo maior esset Imperatoris, et propter eum Imperii vniuersi, reuerentia. Sic olim Saxonum principes, qui Heptarchiam in Britannia fundarunt, nomen regium adsumserunt, non quasi noua haec appellatio adscita vllò vero incremento augetet ipsorum potestatem, sed vt eo maiore a vicinis Scotis et Pictis reuerentia coleantur *p*). Sed, quod maximum est, nos hic non quaerimus, an Imperium Germ. *vocetur* monarchia, sed an *sit*. Virgent aduersarii et obiiciunt, penes Caesarem omnes imperii partes et rei summam consistere; quamuis exercitium illarum partium limitatum sit Imperii legibus, inprimisque Capitulatione: id enim maiestati imperantis nihil detrudere *q*). Quae quomodo possint inter se componi et copulari, ego non intelligo. Potestne Imperator simul et habere potestatem monarchicam atque omnes imperii partes, et ita ligatus ac restrictus esse Imperii legibus, vt istam potestatem nequeat solus exercere? Num ita limitatus monarcha vnquam vere dici monarcha poterit? Habet sane Imperator, id enim concedimus, maiestatis, i. e. supremac potestatis, partem solus, sed non omnes: nam quod attinet ad *reseruata*, quae dicuntur

p) WILL. GVTHRIE's geographical, historical and commercial Grammar and present state of the several Kingdoms of the World, p. 244. (London 1779. 8.)

q) Ita HAASIVS l. c. p. 52.

tur, quorum exercitium est solius Imperatoris, ea minora sunt maiestatis iura, potestati legislativae ac iudicariae non aequiparanda, et modo indicia veteris monarchiae.

§ VI.

Forma Imperii Germ. non est aristocratica.

Vt autem, qui pro monarchia pugnant, Imperatori nimium tribuunt: ita ex aduerso omnem ei maiestatem auferre student, qui *aristocraticum* in Germania esse imperium defendunt. Inter hos diximus eminere Chemnitium *l. Hippolytum a Lapide*, tam infestum illum Caesareae potestati, vt non dubitet Imperii Statibus auctor esse, vt eam quantum plurimum possint minuant, atque adeo vt omnia maiestatis iura sibi met ipsis vindicent, Imperatori autem, praeter nomen et inanes titulos, relinquunt nihil *r*). Is ergo statum Imperii aristocraticum esse contendit, mixtum e multis et variis aristocra^{ti}is *r*). Summum autem atque praecipuum Chemnitii argumentum hoc est: „Imperatorem Statibus esse subiectum, et pro eorum arbitrio, non modo ob violatas leges fundamentales, sed et aliis de causis atque ob alia quaedam delicta, posse exauctorari *t*).“, Verum id in omni re publica iuris est, vt arma capere liceat contra principem, qui legum

r) Multa sane iste habet ad reipubl. salutem egregie monita: sed violenta remedia proponebat aegrotanti Germaniae.

r) HIPPOL. A. LAP. P. I. Conclus. p. 318.

t) P. I. C. III. Sect. II. p. 50.

legum naturalium aut fundamentalium contentu populi iura violet, nec iteratis monitis et querelis deterreri possit, quominus pergat manifestam tyrannidem exercere. Fecerunt id Belgii Ordines contra Philippum II. Hispaniae regem. Fecerunt id Principes Euangelici, foedere Smalcaldico sociati, vt communem tum sacrorum, tum libertatis causam aduersus Caroli V. Imp. violentas actiones defenderent. Fecerunt id, bello tricennali feruente, complures Germaniae principes, qui, vt iura sua tuerentur contra Imp. Ferdinandum II. omnia per vim agentem, et leges fundamentales violentem, praecipue autem Edictum Restitutorium vi armata exequentem, regi Sueciae sese adiunxerunt. Nec iniuria ciues resistunt Carolo Leopoldo, Duci Megapolitano, verbis factisque declaranti, se ferre non posse iura et priuilegia ciuium suorum: licet Carolus VI. Imp. minus iuste fecisse videatur, qui eum priuarit imperio sine consensu comitali. Nec vero tantum arma sumere potest populus contra manifestum tyrannum, sed etiam eum exauctorare, si aut certis in causis ius hoc sibi reseruauit, aut extrema necessitate ad id subigitur, h. e. si videt, resistentem se non posse iura sua recuperare, sed contra sibi maius malum arcessere atque attrahere. Hinc iniusta omnis exauctoratio, quae fit aut propter iniuriam vni atque alteri factam, aut propter vitia priuata, nihil attingentia reipublicae administrationem: veluti cum Henrico IV. Imp. exprobratum est, quod aleret gregem concubinarum. Patet ergo, maximum et grauissimum Chemnitii errorem esse, dicentis, non modo ab violatas leges fundamen-

damen-

damentales, sed et aliis de causis atque ob alia quaedam delicta exauctorari posse Imperatorem. Nam tum foret Imperator vere subiectus Ordinibus. Qui potest autem subiectus esse Ordinibus aut Imperio, cum in eiusmodi subiectionem ipse nunquam, neque tacite, neque verbis voce aut scripto expressis, consenserit? Nam omne ius alterius in alterum, et, quod consequens est, omnem iustam subiectionem, ex pacto duntaxat venire, nemo est, qui neget. Corruente igitur hoc praecipuo Chemnitii fundamento, corrui etiam omnis eius doctrina, statuentis aristocraticam Imperii R. G. formam esse. Fingamus tamen, eam esse aristocraticam: quinam erunt, quos vere possis dicere Optimates? Pone iura paria et eadem prorsus esse omnium Ordinum, ita utii hactenus possint Optimates dici et haberi: quisnam erit Imperator? Huic enim magnam maiestatis partem competere, ne ipse quidem Chemnitius audeat negare. Quod autem aristocratiam Germanicam demonstrare quidam volunt ex Alberti Electoris Moguntini oratione, qua is Carolum V. potius quam Franciscum eligendum esse censuit, quod Gallus ad monarchiam inclinaret, Germaniae autem principibus *aristocratia* esset retinenda *v*): id valde absurdum atque ridiculum

C 2

est

v) SLEID. de statu relig. et reip. L. I. p. 16. b. (f. l. 1557. 8.)

Optime vero PVFENDORFIUS: „Abs tali, inquit, praesule, ut ad exquisitae illius scientiae civilis regulas dictionem ita sollicito format, requirere, putidum foret; et sensus, ut in commodis vocabulis expressus, in se perspicuus est; scilicet si praesentem suam

con-

est. Nam, ut taceam, fictam esse a Sleidano istam orationem exemplo veterum, quos imitabatur, historicorum, non potuit profecto vnus Electoris Moguntini sententia controversiam istam decidere.

§. VII.

Imperium Rom. Germ. non est systema ciuitatum.

Nunc videamus, quam parum vera sit eorum opinio, qui *systema ciuitatum, inaequali foedere iunctarum*, in Germania obtinere aiunt, ideoque tollunt omnem reipubl. vnitatem x). Hi ergo talem sibi fingunt Imperii R. G. formam, qualis olim fuit Achaicarum ciuitatum, aut qualis nunc est Belgii Foederati. Nec desunt, quae hanc opinionem firmare videantur, actorum publicorum testimonia: in his enim, vbi de forma reipubl. Germanicae differitur, passim occurrunt nomina *Confoederationis et Confociationis y)*. Verum cum ciuitatum

sy-
conditionem et libertatem ament Germaniae Principes, cauendum sibi esse ab Imperio Galli, qui, cum in proprio regno Procerum conditionem ad exquisitae leges monarchiae redigere laboret, Germanos in Principes sine dubio familia sit tentaturus,,
MONZAMB. C. VI. §. 5. p. 325

x) TITIVS in Diss. alleg. MONZAMBANO I. c. §. 9. p. 343. sq.

y) HORTLEDER *Handl. und Auschr. von den Ursachen des teutschen Kriegs* T. I. L. I. C. VIII. p. 58. sq. (Francof. 1617.) „So mus sie niemiglich bekennen, das das Roeml. Reich, das Haupt Kaiserl. Mai. ist, und des Glieder, die Churfürsten, Fürsten etc. seyen anders nichts, dann ein Conföderation, zusammen Verbindung und Verpflichtung, etc.,“

systema intelligatur esse foedus ciuitatum *independentium*, per se ipsa cadit ista hypothesis. Quantam enim cunque Status Imperii habent in suo quisque territorio potestatem, ea tamen Imperio subordinata est, nec vllus est Imperii Status, qui vere sit independens. Et quamquam politica Germaniae compages varias et magnas experta est mutationes, nunquam tamen ita distracta aut dissoluta est, vt eius partes in respublicas speciales independentes abirent α). Valde rudem in historia Germanica esse oportet, qui velit aliud credere. Accedit, quod in ipsis legibus fundamentalibus Imperium Germanicum semper tanquam *corpus politicum vnum* proponitur, et, vbi agitur de Imperatore ac Statibus, *Capitis Membrorumque* vocabula stilo curiae vsurpata occurrunt α). Quod autem est maxime contrarium isti hypothese, non possetiura sua Imperator, nec reseruata, nec ea, quae communia cum Statibus habet, exercere, si Germania esset systema ciuitatum. Est enim in Imperatore pars maiestatis, quae in Ordinibus vtique integra esse deberet, si ciuitates eorum essent independentes.

§ VIII.

Nostra de Imperii forma sententia.

Posteaquam eorum opiniones refutauius, quorum alii

C 3

monar-

α) VLK. OBRECHT Diff. de vnitae reip. in S. R. Imperio, inter eius Diff. iunctim edit. no. 14. Mascov. Princip. iur. publ. Imp. R. G. L. III. C. I. § 2. (Lipf. 1769. 8.)

α) MASCOV. l. c. § 3.

monarchiam, alii aristocratiam, alii ciuitatum systema in Germania putant obtinere : videamus iam, quae tandem Imperii forma esse dicenda sit. Est ea sane admodum singularis, neque vllam aliam per omnia similem historia nobis exhibet *b*). Sed quamuis longe abeat ab iis formis, de quibus trita sunt politicorum praecepta: noluerim tamen eam cum Pufendorffio *monstruosam et male concinnatam* appellare *c*). Absurdum est enim, omnes formas exigere velle ad ea exempla, quae in scholis proponi solent. Nec enim semper forma rei alicuius publicae ad regulas doctorum effingitur, sed eam rerum ac temporum variae ac multiplices rationes definiunt. Pro his autem rationibus ego non puto vllam excogitari potuisse meliorem formam, aut magis salutarem, et quae Germanorum ingenio magis conueniat. Quaestio autem nobis est, non qualis olim fuerit Imperii R. G. forma, sed qualis ea nunc sit. Nam solet in magnis imperiis oriri atque ali mutua quaedam inter imperantem et status vel populum aemulatio, vt studeat pars vtraque per alterius depressionem altius crescere. Ita etiam in Germania, qui antiqua nouis contulerit, aliam alii temporibus rerum faciem deprehendet *d*). Principio enim, i. e. sub Carolingis et Saxonicae stirpis Imperatoribus, monarchicum fuisse Imperii statum, omnes facile concedunt.

Verum

b) MASCOV. l. c. § 8.

c) MONZAMBANO l. c. § 9. p. 340. sq.

d) MASCOV. l. c. § 6.

Verum progressu temporis ii denique fines Imperatori constituti sunt in maiestatis exercitio, vt nisi Ordinum consensu de rebus grauioribus statuere nihil possit, Ordinesque habeat participes exercitii iurium maiestaticorum. Ius maiestatis primum et summum, quo reliqua fere omnia comprehenduntur, est *potestas legislatoria*. Proxima huic sunt *ius belli et pacis*, *ius tributorum* et *potestas iudiciaria*. Haec maiestatis iura qui solus exercet, eum Monarcham appellamus. Vbi vero imperans in eorum iurium exercitio eget sociata ope Ordinum, ita vt sine horum suffragiis et consensu illa exercere non possit: ibi non monarchicum est, sed *diuisum* s. *communicatum imperium*. Ac tale *imperii consortium* etiam in Germania obtinere, iam ostendemus.

§ IX.

Consortium Imperatoris et Statuum Imperii in potestate legislatoria.

Vt imperii consortium existat, non opus est, omnia maiestatis iura esse communicata, sed tantum potiora atque praecipua. Quorum summum, et reliqua fere omnia complectens, *ius legum ferendarum* esse diximus. Hoc Imperatorem vti non posse, nisi accedat Statuum consensus et auctoritas, manifestum est. Nam vt praetereamus, iam Rudolphi Habsburgici tempore in grauioribus reipubl. negotiis Electorum litteras consensionis e) adhibendas fuisse: notissimum est, in

e) CHR. GVIL. FRANC. WALCH de litteris Electorum consensionis testibus, Goetting, 1754. 4.

celebrato illo § 2. Art. VIII. I. P. O. Statuum iuribus et libertati prospectum fuisse his verbis: „Gaudeant (Status Imperii) sine contradictione iure suffragii in omnibus deliberationibus super negotiis Imperii, praesertim ubi *leges ferendae vel interpretandae*, — nec non ubi pax aut foedera facienda, aliae eiusmodi negotia peragenda fuerint, nihil horum aut quicquam simile posthac unquam fiat vel admittatur, nisi de comitali, liberoque omnium Imperii Statuum suffragio et consensu.„ Idem confirmatum esse nouimus in Capitulatione nouiss. Art. II. § 4. 5. et Art. IV. § 1. Conf. Art. VII. § 1. princ. Verum ipsa quoque comitorum forma istud consortium Imperatoris et Statuum abunde probat. Imperator enim primum refert ad Status: tum in classes distincti Status consultant, et postea Placitum Imperii conficiunt: quod ubi confirmatum ab Imperatore est, *Conclusum Imperii* vocatur, et vim habet legis. Antequam vero Status ad stipulati sunt Imperatoris propositioni, et Imperator Statuum decretum s. placitum ratum habuit, nihil omnino actum esse intelligitur. Si ergo lex Imperii nulla ferri potest, nisi comitalibus omnium Statuum suffragiis approbata: illud ex eo cogitur, Status reuera potestatis legislatoriae participes, et *sociam causam legum* esse, neque Schmaussium et sectatores eius mediocriter falli, qui eos appellent subditos Imperatoris, et aequiparent statibus prouincialibus rerumpubl. Germaniae specialium. Nam hi non habent iura communia cum principe, sed ei subiecti sunt: Imperii autem Status partem habent supremam in Imperio

perio potestatis, et ob id vere sunt atque dicuntur *Coinperantes f)*.

§ X.

Ius belli et pacis, item ius tributorum communium.

Neque *iure belli et pacis* Imperatorem constat solum pro arbitrio suo posse uti, sed oportere Statuum consensum comitalem accedere. Loquimur autem non de eo bello, quod Imperator suo nomine ob terras haereditarias gerere debeat, sed de bello Imperii solenni, quod gerendum sit ab Imperio R. G. contra gentes externas, aut contra Imperii Ordines, qui officio suo non satisfecerunt *g)*. Olim quidem liberior erat Imperatoris circa ius belli potestas: attamen in comitiis bellum decerni solebat. Postea Maximilianum I. legimus in comitiis Vormatiensibus A. 1495. habitis ipsum vltro solenniter promississe: se absque suffragio et consensu Statuum comitali nolle bellum aut diffidationem suscipere *h)*. Et cum haud semel Status experti essent, quantum ab Imperatoris libera belli gerendi

f) FLOERKE Diss. de consortio Imperatoris et Statuum Imp. in potestate legislat. et iudiciar. § 16. 199. (Halaë 1756.)

g) MASCOV. Diss. de bello solenni Imperii, Sect. 1. § 2. (Lipf. 1754. edit. 4.)

h) MÜLLER *Reichstags Theatr. unter Max. I.* in praefat. MASCOV I. c. § 4.

rendi potestate in ipfos et vniuersam Germaniam periculum ac detrimentum redundaret, cauerunt Electores in Capitulatione, quam Carolo V. proposuerunt, ne bellum vnquam susciperet, nisi consensu Statuum, *aut ad minimum Electorum i*). Quam posteriorem limitationem reliqui Status, vt nouam praerogatiuam Electorum, aegre passi, cum eam in consultationibus de pace Westphalica tolli vellent, id modo impetrarunt, vt in Instr. Pac. Osnabr. Art. VIII. §. 2. ita ipsis prospiceretur: „ne — vbi — bellum decernendum, — nec non vbi pax aut foedera facienda, — quicquam — fiat vel admittatur, nisi de comitali liberoque omnium Imperii Statuum suffragio et consensu.„ Hanc Instrumenti Pacis sanctionem Electores obseruandam non rati, limitationem istam retinuerunt in Capitulationibus Leopoldi, Iosephi I. et Caroli VI. Imperatorum: donec in subsequenti Imperatorum capitulationibus diferte cautum est: consensum Electorum vnanimem sufficere tantum in casu extremae necessitatis, vbi periculum in mora sit; regulariter vero ad bellum decernendum requiri consensum omnium Statuum Imperii comitalem *k*)
Esse

i) Capitulat. Caroli V. Art. XI.

k) Capitul. nouiss. Art. IV. § 2. „Wir sollen und wollen auch — kein Gezaenk, V�hde noch Krieg inn- und aufferhalb des Reichs von denselben wegen — anfangen, oder Bïndniß mit ihnen machen, es geschehe dann solches mit deren Churfürsten, Fürsten und Staendlichen Consens auf offenem Reichstage, oder zum wenigsten deren saemmtlichen Churfürsten Vorwissen, Rath und Einwilligung in eitenden Faellen, et.

Esse autem communicatum in Germania ius belli et pacis, rerum ipsarum testimonio constat. Non enim solius Imperatoris, sed simul Imperii nomine bellum solenne indicitur: neque pax componitur cum solo Imperatore, sed simul cum Imperio, i. e. cum omnibus et vniuersis Ordinibus. Loquantur id exempla pacis Neomagensis, Ryswicensis, Badensis, Vindobonensis, et bellorum ante has pacificationes gestorum. Atque etiamsi plenissima potestas Imperatori esset belli gerendi, nihilo tamen fecius, quoad hoc regale, Status forent consortes Imperii, quoniam Imperator, qua Imperator, non potest bellum gerere, nisi ab Imperii Statibus et miles praebetur, et sumtus bello suggerantur. Ita rex Magnae Britanniae habet quidem ius indicendi belli, sed plane inutile atque inefficax, cum Inferior Curia potestatem habeat dandi et negandi subsidia. Vt autem belli sumtus in Imperio non possunt imperari aut exigi, nisi cum consensu Electorum, Principum et reliquorum Ordinum comitali: sic nec alia vilius generis *tributa*. Cautum hoc fuit in I. P. O. Art. VIII. § 2.: idemque postea in Capitulationibus firmatum atque ita explanatum est 1), vt de consortio Imperatoris et Statuum etiam in hoc tributorum iure omnis dubitatio sit praecisa. Quin imo ita restricta est Imperatoris in eo

D 2

genere

1) Cap. nouiss. Art. V. § 2. „Auch — die Steuern und dergleichen An- und Auflagen, es sey zu Kriegs oder Friedens Zeiten, anderst nicht, als mit Rath, Wissen und Verwilligung der Churfürsten Fürsten und Staenden auf allgemeinen Reichstagen ansetzen.“

genere potestas; vt absque comitali Statuum consensu ne immunitatem quidem tributorum s. priuilegium exemptionis cuiquam possit concedere: quemadmodum ipsum etiam oportet ratam suam de terris haereditariis praestare *m*).

§ XI.

Potestas iudiciaria communicata.

Suprema iurisdictio vtrum Imperio tribuenda esset, an Imperatori, magnopere a multis dubitatum est. Illud certum habetur, fuisse olim hoc maiestatis ius penes solum Imperatorem: neque ignoratur *iudicium Curiae Imperialis*, quod Friderici II. Imp. temporibus obtinuit: a quo iudicio videntur origines tum aulici, tum cameralis iudicii esse repetendae. Itaque concedimus, Imperatorem illis temporibus fuisse *omnis iurisditionis fontem atque originem*. Verum ex quo tempore Maximilianus I. Imp., Statuum rogatu, *Iudicium Camerae Imperialis*, quod iam a Friderico III., sed temporarium, inductum fuerat, stabile ac perpetuum instituit: tum participes facti sunt Status potestatis iudiciariae, quae antea solius Imperatoris fuerat. Sensit hoc ipse Maximilianus: et ea erat causa, cur is hoc supremum Imperii iudicium non ita curae cordique haberet. Nam iurisdictionem suam per illud cum Statibus communicatam, et ita minutam videbat esse: nec profecto illud fuisset instituturus, nisi eum iteratae Statuum

que.

m) Cap. nouiss. Art. V. § 6. — 9.

querelae ac preces id facere coegissent. Iudicio camerae instituto, non plane sublatum est vetus iudicium Curiae Imperialis. Quippe Maximilianus I., invidia in Camera Imperialem stimulus, *Consilium Aulicum Imperiale* instituit: in quo cum Austriacae tantum causae primo tractarentur, mox ad id trahi coeperunt etiam causae Imperii, et initio quidem causae gratiae duntaxat, sed postea sub Carolo V. etiam causae iustitiae. Ita ergo factum est, ut haec duo iudicia nunc sint suprema Imperii tribunalia. Et cum in iis, maxime in Camera, potestas iudiciaria exerceatur non a solo Imperatore, verum etiam simul ab Imperio: sequitur, ut etiam hoc regale Statibus commune sit cum Imperatore. Etenim personae, quae Camerae Imperialis iudicium constituunt, partim ab Imperatore designantur, partim ab Electoribus et Circulis Imperii. Iudicii Aulici personae a solo quidem Imperatore constituuntur: verumtamen in Carolo VII. Capitulatione, suavis maxime Saxonis, cautum est, ut consilarii, qui in Consilium Aulicum introducerentur, Imperio simul et Imperatori iusiurandum praestarent *n*). Camera Imperialis sustentatur collationibus Statuum; Consilium aulicum a solo Imperatore. Consilium aulicum regulariter cum Camera Imperiali concurrat in omnibus causis, non autem Camera Imperialis cum Consilio aulico: nam in causis iis, quae

D 3

attin

n) Capit. nouiss. Art. XXIV. § 3. „jedoch künftighin auf das Reich nahmentlich mit zu richtenden Eides-Notul, etc.

atingunt Imperatoris iura referuata, quorum is debet solus esse iudex et executor, Iudicium aulicum habet priuatiam iurisdictionem: quo referuntur causae quaedam feudales, causae gratiae, controuersiae inter Status de praecedentia, vel inter quoscunque de sensu priuilegii Caesarei *o*). Modus iudicarius in Consilio aulico in regula est seruandus, qualem Ordinatio Cameralis praescribit *p*). Elector Moguntinus, qua S. R. I. Archicancellarius, habet ius, quod ei tum in Instr. P. O. *q*), tum in Capitulatione Caesarea *r*) datum est, visitandi Iudicium aulicum, sed vt obseruet ea, quae in comitiis, de communi Statuum placito, sunt visa obseruanda esse. Non potest Imperator neque mutare quicquam in his duobus Imperii tribunalibus, neque aliud nouum instituere, nisi id fiat omnium Statuum voluntate consensuque comititiali *s*). Et quamquam in causis quibusdam criminalibus Ordinum Imperii concessa Imperatori est cognoscendi potestas, de proseriptione tamen s. banno Imperiali cautum est in I. P. O. Art. VIII. § 3., tum in Rec. Imp. nouiss. § 162. et in Capitulatione Caroli VI. et subsequantium Imperatorum *t*); ne quis

o) Conf. IO. DAV. GUTHER de causis iudicium Imp. aulicum fundantibus, siue de concurrentia cum iudicio camerali, Alt. 1752. 4.

p) I. P. O. Art. V. § 54. Reichshofraths-Ordnung Tit. II. § 8.

q) Art. V. § 55.

r) Capit. nouiss. Art. XXIV. § 6. 7.

s) Capit. nouiss. Art. XVI. § 3.

t) Capit. nouiss. Art. XX. § 1. — 6. 9. 10.

quis Status Imperii, neu qua persona illustris, absque omnium Ordinum Imperii cognitione, consilio et consensu comitali, proscriptioe mulctetur u). Denique recursus ille ad comitia, cum in comitiis exponitur grauamen de alterutro summorum Imperii iudiciorum, iniquius agere aut pronuntiare viso, et auxilium comitiorum imploratur, maximo argumento est, hanc iudiciariam potestatem non esse penes Imperatorem solum, sed etiam Imperio, i. e. Statibus Imperii, simul competere x).

§ XII.

Respondetur ad ea, quae sententiae nostrae aduersari videntur.

Cum igitur manifestum sit, praestantiora maiestatis iura, id est, potestatem legislatariam, ius belli, ius tributorum et potestatem iudiciariam, ab Imperatore et Statibus Imperii coniunctim exerceri: non puto negari posse, quod supra diximus, inter Imperatorem et Status *consortium imperii* obtinere. Attamen sunt, quae huic sententiae obstare videantur. Primum est, quod Recessus Imperii expediuntur ac proponuntur solum Imperatoris nomine. Verum id aut ad curialia referri debet, aut, quod luculentissima Recessuum Imp.

loca

u) Modum procedendi praescribit Capitulatio nouiff. l. c.

x) FLOERKE Diss. modo alleg. § 49. sqq.

loca satis arguunt, referuatum est Imperatoris y). Quod si quis putet, istud siue curiale, siue referuatum Imperatoris, posse aliquid facere ad probandam Imperatoris monarchicam potestatem, eum contemplari et expendere iubemus vulgarem Recessuum Imperii formulam finalem z): occursum erit huic eius obiectioni. Eadem ratio est, quod citationes, mandata et sententiae a Camera Imperiali solius Imperatoris nomine solent expediri. Porro sententiae nostrae contraria videtur esse archiofficio ratio et administratio. Verum et si non inficias ierim, haec officia pro iudiciis et vestigiis pristinae monarchiae haberi posse, nullam tamen ea hodie subiectionem inuoluunt, sed pertinent ad Regis et Imperatoris Romanorum electionis ac coronationis solemniam: et Electores ideo non sunt archiofficiales Imperatoris, sed S. R. Imperii. Quod autem ad plenitudinem potestatis Caesareae, ad praeminentiam Imperatoriam, et alia eiusmodi attinet, quorum in actis publicis Imperii crebra occurrit mentio, ea sunt mere curialia, neque quicquam potestatis vel auctoritatis aut Ordini-

y) FLOERKE I. c. § 25.

z) Ita v. c. Rec. Imp. nouiff. formula finalis: „Und wir die Churfürsten und Staende, und der Abwesenden verordneten Raethe, Botschaften und Gesandten, bekennen auch oeffentlich mit diesem Abschied, das alle und iede obbeschriebene Punkten und Articul, als wie obstehet, mit unserm guten Wissen, Willen und Rath vorgenommen und beschloffen seyn; willigen auch dieselbe allesammt und sonderlich etc.“

Ordinibus detrahunt, aut Imperatori largiuntur. Denique obiciat aliquis, esse per nexum feudalem Status Imperatori subiectos, vasallagii praestatione: hinc formam Imperii monarchicam esse. Sed homagii praestatio, non vasallagii, est fundamentum subiectionis. Status autem Imperii non *homagium* praestant, sed *vasallagium*. In hoc tantum *fidelitatem*, non etiam *subiectionem* iureiurando promittunt. Neque vasallus mere *personalem* fidelitatem debet, vt subditus, sed *realem*, quatenus est feudi possessor: id est, non debet eam simpliciter et in omnibus causis, sed tantum in causis feudum concernentibus, et propter officia, quae vasallo incumbunt a). Sed etiamsi concedamus, vasallagium et subiectionem concurrere intuitu feudorum Imperii: sunt enim, qui hoc velint: non tamen ex eo efficitur, statum Imperii monarchicum esse. Nam illud iusiurandum, siue fidelitatis, siue subiectionis, non solum Imperatori praestatur, sed ei et Imperio simul; id quod patet ex ipsa iurisiurandi, quod a vasallis iuratur, formula b): neque ab Imperatore, sed ab Imperio, feuda habent vasalli. Porro quae supra de Statuum coimperio at-

a) C. H. HORNII Iurisprudencia feudalis, Cap. XIII. § 3. p. 247. (Witteb. 1729. 4.)

b) SAM. STRYKII Exam. iur. feud. in Append. no. 14. sqq. Idem apparet ex I. P. O. Art. VIII, § 2. „saluo per omnia iuramento, quo quisque Imperatori et Imperio obstrictus est.“

que consortio in exercendis iuribus maiestaticis diximus, ea non de singulis Statibus, sed de vniuerso Statuum corpore sunt accipienda. Nam singuli Status Imperio vtrique subiecti sunt: imperium autem constituunt duae personae, altera Imperatoris, altera Statuum vniuersorum. Status ergo, qua corpus efficiunt, sunt consortes imperii, et rectissime vocantur Coimperantes.

§ XIII.

Quo tempore Imperium R. G. desierit esse monarchicum.

Sed cum hodie longe alia sit forma Imperii R. G., quam quae, sub Carolingis obtinuit, nec fere quicquam veteris monarchiae superfit amplius in Germania: quaeritur, vtrum factae huius mutationis aliqua possit epocha indicari. Est autem facilis responso, si quis cogitet, quod iam supra monuimus, mutationes formarum imperii sensim et paulatim, non per saltum fieri solere. Iam in Germania tum demum facta esse debet ista formae mutatio, cum Imperii Status maxime facti sunt participes exercitii praestantiorum iurium maiestatis, seu cum is modus positus est Imperatori, vt illa maiestatis iura non amplius nisi coniunctim cum Statibus exercere possit. Hoc autem sensum processit. Nam antequam extitit prima capitulatio Caesarea, multum iam deminutum erat de Imperatoris potestate, Maior postea haec deminutio

tio

tio et solemniter facta est per Capitulationem. Omnium autem limitationum, quae deinde accesserunt, nulla est celebrior, et quae coimperium Statuum magis indubitatum reddiderit, quam ea, quae pace Westphalica est sancita. Illud enim erat maxime idoneum tempus, quod Statibus offerri poterat, Imperatorem limitandi, amplioremque sibi maiestatis partem vindicandi. Nec minus favebat Statibus illud tempus, quo, instigantibus Gallis, Elector Bauariae throno Imperiali admonebatur: nam cum Electores Imperatoriam dignitatem mox ad Austriacos redituram esse facile perspicerent, quidquid ipsis e re Statuum fore videbatur, inferendum Capitulationi esse censuerunt.

§ XIV.

Vtrum Imperatoris auctoritati per hanc nostram sententiam aliquid detrahatur.

Restat, ut disquiramus, an Coimperium Statuum defendendo, auctoritatis aut iuris aliquid Imperatori detrahamus. Sunt enim, qui hanc nostram sententiam Imperatori derogatoriam atque iniuriosam esse putent, ideoque malint pro monarchia pugnare, quam verum profiteri. Quos homines oportet seruili praeditos ingenio esse, qui, metu deteriti, nihil audeant dicere, nisi quod superioribus placeat: debemus enim, ut ait Thomaeus e), de veritate esse sollici-

E 2

ti,

e) CHR. THOMAEVS ad MONZAMB. Cap. VI. § I. p. 312.

ti, non de periculis, quae veritas creat, quae vti saepe odium parit, ita saepe periculosa est. Sed quomodo tandem cum Imperatoris iniuria potest haec sententia coniuncta esse? Nam ex ipsis legibus fundamentalibus arguimus et demonstramus, penes Imperii Status coimperium esse, eosque id iamdudum, etsi non nomine, attamen re ipsa habuisse atque exercuisse. Numquid ergo is detrahit Imperatori, qui ea Statibus iura maiestatis communicata esse dicit, quae iis leges Imperii solemnes communicauerunt? Quis hoc poterit credere, nisi qui etiam has leges fundamentales in Imperatoris auctoritatem iniurias esse crediderit?

Jena, Diss., 1772-74

f
56.

Publ. n. 9

1782, 1

DE
FORMA IMPERII ROM. GERM.

DISSERTATIO

QVAM

RECTORE ACADEMIAE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DOMINO

CAROLO AUGUSTO

DVCE SAXONIAE, IVLIACI, CLIVIAE, MONTIVM,
ANGARIAE ET WESTPHALIAE, CET.

PRO LOCO

IN AMPLISSIMO PHILOSOPHORVM ORDINE

RITE OBTINENDO

A. D. IX. MARTII MDCCCLXXXII.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIET

CHRISTOPHORVS GOTTL. HEINRICH

HISTOR. PROF. PVBL. ORD.

DEFENDENTE

IO. GODOFR. HASSE.

VIMARIENSI

SOC. LAT. IEN. AB EPIST.

IENAE

APVD FICKELSCHERR. HAERED. ET STRANCKMANN.

MDCCCLXXXII.

P. 110.

